

ĐỀ KIỂM TRA HỌC KÌ 2 – ĐỀ SỐ 4**MÔN: NGỮ VĂN - LỚP 9****Thời gian làm bài: 90 phút****BIÊN SOẠN: BAN CHUYÊN MÔN LOIGIAIHAY.COM****I. ĐỌC HIỂU (4.0 điểm)****Đọc văn bản sau và trả lời câu hỏi:**

Một chàng trai trẻ đến xin học một ông giáo già với tâm trạng bi quan và chỉ thích phàn nàn. Đối với anh, cuộc sống là một chuỗi ngày buồn chán, không có gì thú vị. Một lần, khi chàng trai than phiền về việc mình học mãi mà không tiến bộ, người thầy im lặng lắng nghe rồi đưa cho anh một thìa muối thật đầy và một cốc nước nhỏ.

- Con cho thìa muối này vào cốc nước và uống thử đi.

Lập tức, chàng trai làm theo.

- Cốc nước mặn chát. Chàng trai trả lời.

Người thầy lại dẫn anh ra một hồ nước gần đó và đổ một thìa muối đầy xuống nước:

- Bây giờ con hãy ném thử nước trong hồ đi.

- Nước trong hồ vẫn vậy thôi, thưa thầy. Nó chẳng hề mặn lên chút nào - Chàng trai nói khi múc một ít nước dưới hồ và ném thử.

Người thầy chậm rãi nói:

- Con của ta, ai cũng có lúc gặp khó khăn trong cuộc sống. Và những khó khăn đó giống như thìa muối này đây, nhưng mỗi người hòa tan nó theo một cách khác nhau. Những người có tâm hồn rộng mở giống như một hồ nước thì nỗi buồn không làm họ mất đi niềm vui và sự yêu đời. Nhưng với những người tâm hồn chỉ nhỏ như một cốc nước, họ sẽ tự biến cuộc sống của mình trở thành đắng chát và chẳng bao giờ học được điều gì có ích.

(Theo Câu chuyện về những hạt muối - vietnamnetVm, 17/06/2015)

Câu 1. Xác định ngôi kể của văn bản trên.

Câu 2. Em hiểu gì về chi tiết, hình ảnh “thìa muối” trong văn bản?

Câu 3. Nêu hiệu quả của biện pháp tu từ được sử dụng trong câu: “Những người có tâm hồn rộng mở giống như một hồ nước thì nỗi buồn không làm họ mất đi niềm vui và sự yêu đời”?

Câu 4. Trong văn bản trên, người thầy có khuyên học trò của mình rằng: “Những người có tâm hồn rộng mở giống như một hồ nước thì nỗi buồn không làm họ mất đi niềm vui và sự yêu đời. Nhưng với những người tâm hồn chỉ nhỏ như một cốc nước, họ sẽ tự biến cuộc sống

của mình trở thành đấng chất và chẳng bao giờ học được điều gì có ích.”

Em có đồng ý với ý kiến trên không? Vì sao?

Câu 5. Em rút ra bài học gì có ý nghĩa cho bản thân từ văn bản trên?

II. VIẾT (6.0 điểm)

Câu 1. (2.0 điểm) Từ nội dung câu chuyện ở phần Đọc hiểu, em hãy viết một đoạn văn (khoảng 200 chữ) suy nghĩ về ý nghĩa của tinh thần lạc quan trong cuộc sống.

Câu 2 (4.0 điểm)

Cảm nhận của em về hai khổ thơ sau:

*Ngày ngày mặt trời đi qua trên lăng
Thấy một mặt trời trong lăng rất đỏ
Ngày ngày dòng người đi trong thương nhớ
Kết tràng hoa dâng bảy mươi chín mùa xuân...*

*Bác nằm trong lăng giấc ngủ bình yên
Giữa một vầng trăng sáng dịu hiền
Vẫn biết trời xanh là mãi mãi
Mà sao nghe nhói ở trong tim!*

(Trích *Viếng lăng Bác* – Viễn Phương)

HƯỚNG DẪN GIẢI CHI TIẾT**THỰC HIỆN: BAN CHUYÊN MÔN LOIGIAIHAY.COM****Phần I. ĐỌC HIỂU****Câu 1****Phương pháp giải:**

Dựa vào cách kể của người kể chuyện

Lời giải chi tiết:

Ngôi thứ ba

Câu 2**Phương pháp giải:**

Giải thích nghĩa hàm ẩn của chi tiết “thìa muối”

Lời giải chi tiết:

Hình ảnh “thìa muối” tượng trưng cho khó khăn, thử thách những nỗi buồn đau, phiền muộn mà con người gặp phải trong cuộc đời

Câu 3**Phương pháp giải:**

Vận dụng kiến thức đã học về các biện pháp tu từ (so sánh)

Lời giải chi tiết:

Biện pháp tu từ so sánh

Tác dụng: giúp người đọc hình dung dễ dàng, sinh động và chân thực về hình ảnh của tâm hồn con người cần được rộng mở để sẵn sàng đối mặt với những thử thách, khó khăn

Câu 4**Phương pháp giải:**

Nêu quan điểm của em và lí giải phù hợp

Lời giải chi tiết:

- Trong văn bản trên, người thầy có khuyên học trò của mình rằng: “Những người có tâm hồn rộng mở giống như một hồ nước thì nỗi buồn không làm họ mất đi niềm vui và sự yêu đời.

Nhưng với những người tâm hồn chỉ nhỏ như một cốc nước, họ sẽ tự biến cuộc sống của mình trở thành đắng chát và chẳng bao giờ học được điều gì có ích.”

- Em đồng ý với ý kiến trên vì:

+ Những người có tâm hồn rộng mở thường có khả năng chấp nhận và xử lý các thử thách và nỗi buồn một cách tích cực hơn. Họ có khả năng tìm thấy niềm vui và ý nghĩa trong các tình huống khó khăn hơn.

+ Tuy nhiên, đối với những người có tâm hồn hẹp hơn, họ có thể dễ dàng bị chi phối bởi những cảm xúc tiêu cực và khó lòng tìm ra những hạnh phúc nhỏ trong cuộc sống.

Câu 5

Phương pháp giải:

Từ nội dung rút ra bài học phù hợp

Lời giải chi tiết:

- Bài học rút ra: Cuộc sống luôn có những khó khăn và thử thách, thành công phụ thuộc rất lớn vào thái độ sống của mỗi người. Thái độ sống tích cực sẽ giúp chúng ta có được niềm tin, sức mạnh, bản lĩnh, giúp ta khám phá khả năng vô hạn của bản thân. Chúng ta không nên sống bi quan, chán nản mà phải sống lạc quan, yêu đời, hãy mở rộng tâm hồn giống như hồ nước để nỗi buồn sẽ vơi đi và niềm vui được nhân lên khi hòa tan

PHẦN II. VIẾT

Câu 1

Phương pháp giải:

Đảm bảo thể thức một đoạn văn

Xác định đúng vấn đề nghị luận

Triển khai hợp lí nội dung đoạn văn

Lời giải chi tiết:

*Giải thích vấn đề:

- Lạc quan là một trạng thái cảm xúc tích cực, luôn yêu đời, xem cuộc đời là đáng sống, luôn giữ một niềm tin, hi vọng về những điều tốt đẹp dù cuộc sống gặp nhiều khó khăn, phiền muộn, gian truân.

* Bàn luận vấn đề:

- Vì sao con người cần phải có tinh thần lạc quan:

+ Cuộc sống có muôn vàn khó khăn, thử thách, sống lạc quan giúp con người có cái nhìn sáng suốt, trí tuệ minh mẫn, hành động đúng đắn để giải quyết mọi việc một cách tốt đẹp.

+ Sống lạc quan giúp con người trở nên can đảm, tự tin vào bản thân, | tâm hồn phong phú rộng mở, sống có ích, họ luôn học hỏi được những

kinh nghiệm quý giá kể cả trong thành công hay thất bại.

+ Thái độ sống lạc quan giúp mỗi người luôn nhận ra mặt tích cực của mọi vấn đề, nhận ra những cơ hội mà người sống bi quan không thể nhận ra, từ đó gạt hái được những thành công trong cuộc sống.

- + Lạc quan là biểu hiện của thái độ sống đẹp, được mọi người yêu quý, trân trọng.
- Trong cuộc sống có biết bao người phải trải qua nhiều khó khăn, thử thách nhưng họ luôn lạc quan, kiên cường vượt lên và chiến thắng (HS lấy dẫn chứng để chứng minh cho mỗi ý của vấn đề nghị luận)
- Mở rộng vấn đề: Cần lên án những người sống bi quan gặp khó khăn là chán nản, buông xuôi, họ sẽ thất bại trong cuộc sống. Tuy nhiên lạc quan không phải là luôn nhìn cuộc đời bằng lăng kính màu hồng, thậm chí mù quáng trước những vấn đề đặt ra trong cuộc sống.
- Bài học nhận thức và hành động
- + Cần nuôi dưỡng, phát huy tinh thần lạc quan, thực hiện ước mơ trong cuộc sống, hãy có niềm tin vào bản thân không gục ngã trước khó khăn, có ý chí nghị lực vươn lên, biết chia sẻ với mọi người và luôn tin vào những điều tốt đẹp trong cuộc đời.
- + Liên hệ bản thân.

Câu 2

Phương pháp giải:

Đảm bảo cấu trúc của một bài văn nghị luận

Xác định đúng vấn đề nghị luận

Triển khai vấn đề nghị luận thành các luận điểm; thể hiện sự cảm nhận sâu sắc và vận dụng tốt các thao tác lập luận; có sự kết hợp chặt chẽ giữa lí lẽ với dẫn chứng.

Lời giải chi tiết:

I. Mở bài.

- Giới thiệu tác giả, tác phẩm.
- Khái quát về giá trị của bài thơ
- Nêu cảm nhận khái quát về hai khổ thơ

II. Thân bài. Cần triển khai hai luận điểm sau:

Luận điểm 1: *Cảm xúc của nhà thơ khi cùng đoàn người xếp hàng vào lăng Bác*

Đứng trước lăng Bác, sau ấn tượng về “hàng tre xanh xanh” là hình ảnh của dòng người vào viếng lăng Bác với nỗi tiếc thương và lòng biết ơn sâu nặng:

“Ngày ngày mặt trời đi qua trên lăng
Thấy một mặt trời trong lăng rất đỏ
Ngày ngày dòng người đi trong thương nhớ
Kết tràng hoa dâng bảy mươi chín mùa xuân”

- Nghệ thuật sóng đôi: Giữa hình ảnh “mặt trời” thực và “mặt trời” ẩn dụ:

+ Hình ảnh mặt trời trong câu thơ “Ngày ngày mặt trời đi qua trên lăng”, là hình ảnh thực. Đây là mặt trời của thiên nhiên soi sáng không gian vũ trụ và mang lại sự sống cho muôn loài.

+ Hình ảnh mặt trời trong câu thơ “Thấy một mặt trời đi qua trên lăng”, là hình ảnh ẩn dụ về Bác Hồ. Bác chính là mặt trời chân lí, soi sáng giúp dân tộc thoát khỏi kiếp nô lệ khổ đau, và mang đến một cuộc sống ấm no, hạnh phúc. Từ đó, ta thấy được sự tôn kính, lòng biết ơn sâu sắc mà cả dân tộc dành cho Bác

- **Mặt trời thiên nhiên được nhân hóa** với hai hành động: ngày ngày “đi qua trên lăng” và nhìn thấy mặt trời “trong lăng rất đỏ” đã tô đậm hơn tầm vóc của Người.

- **Chi tiết đặc sắc “rất đỏ”** gợi trái tim đầy nhiệt huyết vì Tổ quốc, vì nhân dân của Bác. Mặt trời đó sẽ mãi mãi soi sáng, sưởi ấm, tô thắm cho đời.

- **Hình ảnh “dòng người” đi liền với điệp từ “ngày ngày”**

+ Gợi một dòng thời gian vô tận, từ ngày này sang ngày khác, biết bao dòng người với nỗi tiếc thương vô hạn thành kính vào viên lăng Bác.

+ Mang giá trị tạo hình, gợi quang cảnh những đoàn người nối hàng dài vào lăng để viếng Bác.

- Hình ảnh “tràng hoa” là **hình ảnh ẩn dụ**, gợi liên tưởng đến dòng người vào viếng lăng Bác với tấm lòng thành kính, dâng trào như được kết từ hàng vạn trái tim, tấm lòng con người Việt Nam.

- **Hình ảnh hoán dụ** “bảy mươi chín mùa xuân” để chỉ 79 năm trong cuộc đời của Người- 79 mùa xuân Người hi sinh cho đất nước.

=> **Khổ thơ đã diễn tả được một cách sâu sắc tấm lòng của nhân dân cả nước dành cho vị cha già kính yêu của dân tộc. Người sẽ luôn sống và sáng mãi trong lòng dân tộc Việt Nam.**

Luận điểm 2: Cảm xúc của nhà thơ khi bước vào lăng đứng trước anh linh Bác.

- Vào trong lăng, khung cảnh và không khí như ngưng kết cả thời gian, không gian. Hình ảnh thơ đã diễn tả thật chính xác, thật tinh tế sự yên tĩnh, trang nghiêm cùng ánh sáng dịu nhẹ, trong trẻo của không gian trong lăng Bác:

“Bác nằm trong lăng giấc ngủ bình yên
Giữa một vầng trăng sáng dịu hiền”

- Sử dụng **biện pháp nghệ thuật nói giảm, nói tránh** để phủ nhận một sự thật đau lòng: Người đang ngủ một giấc bình yên, giữa vầng trăng sáng dịu hiền.

- **Hình ảnh ẩn dụ** “vầng trăng sáng dịu hiền”:

- + Gọi cho chúng ta nghĩ đến tâm hồn, nhân cách sống cao đẹp, sáng trong của Bác.
- + Bộc lộ tấm lòng biết ơn sâu sắc của tác giả dành cho Bác.
- + Gọi đến những vần thơ tràn ngập ánh trăng của Người.
- Tâm trạng xúc động của nhà thơ được biểu hiện bằng một hình ảnh ẩn dụ sâu xa “Vẫn biết trời xanh là mãi mãi”
- + “Trời xanh”, trước tiên được hiểu theo nghĩa tả thực, đó là thiên nhiên gần gũi với chúng ta, tồn tại mãi mãi, vĩnh hằng.
- Dù tin như thế nhưng mấy chục triệu người dân Việt Nam vẫn đau xót và nuối tiếc khôn nguôi trước sự ra đi của bác: “Mà sao nghe nhói ở trong tim”
- + “Nhói” là từ ngữ biểu cảm trực tiếp, biểu hiện nỗi đau đột ngột, quặn thắt. tác giả tự cảm thấy nỗi đau mất mát ở tận đáy sâu tâm hồn mình, nỗi đau ấy uất nghẹn tột cùng không nói thành lời
- + Cặp quan hệ từ “vẫn, mà” diễn tả sự mâu thuẫn. cảm giác nghe nhói ở trong tim mâu thuẫn với nhận biết trời xanh là mãi mãi. Giữa tình cảm và lí trí có sự mâu thuẫn. Và con người đã không kìm nén được khoảnh khắc yếu lòng.
- > Cảm xúc này là đỉnh điểm của nỗi nhớ thương, của niềm đau xót. Nó chính là nguyên nhân dẫn đến những khát vọng ở khổ cuối bài thơ.

3. Đánh giá về nghệ thuật đoạn thơ:

- Thể thơ 7 xen 8 chữ, kết hợp các phương thức biểu đạt biểu cảm, tự sự, miêu tả
- Hình ảnh thơ giàu ý nghĩa, ngôn ngữ thơ giàu sức biểu cảm. Nhiều biện pháp tu từ : nhân hóa, ẩn dụ, điệp ngữ ... được sử dụng thành công .
- Giọng thơ xúc động nghẹn ngào.

III. Kết bài:

- Khẳng định lại vấn đề nêu cảm xúc về đoạn thơ, bài thơ.
- Liên hệ bản thân